

Гезалян Інга Арманівна

Одеський національний економічний університет

АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ З ЄС

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасний господарський комплекс України складається з економічних систем регіонів, кожен з яких має свої особливості складу та розвитку. Реформування економіки країни неможливе без попереднього дослідження окремих регіонів, тому метою цієї статті є аналіз зовнішньоекономічних зв'язків Одеського регіону, його сучасного стану та перспектив розвитку.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років.

При написанні статті було проаналізовано статті таких економістів, як Гладкий О., Яценко А., Якименко С., а також використано статистичні дані з Рейтингу інвестиційної привабливості регіонів України і Паспорту Одеської області.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. До невирішених частин проблеми можна віднести неможливість втілити на практиці всі узгоджені програми співпраці, саме тому в статті розглянуто актуальну статистику, яка дозволяє побачити сучасний стан зовнішньоекономічних зв'язків та зробити висновки щодо потенціалу Одеського регіону.

Постановка завдання. Дослідження зовнішньоекономічних зв'язків Одеського регіону зумовлене низкою обставин, серед яких — недостатній рівень товарних зв'язків, високий інвестиційний потенціал та необхідність в активному співробітництві з країнами ЄС. Таким чином, ключовим завданням є аналіз сучасного стану зовнішньоекономічних зв'язків та визначення майбутнього вектору співпраці з ЄС.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зовнішньоекономічні зв'язки (ЗЕЗ) можна розглядати як комплексну систему різнобічних форм міжнародного співробітництва держав та суб'єктів у різних галузях економіки. В сучасних умовах зовнішньоекономічні зв'язки впливають на рішення соціально-економічних проблем практично у всіх країнах світу. Цей вплив виконується як на рівні держави, так і на рівні регіонів країни. [1]

Основним фактором розвитку зовнішньоекономічної діяльності Одеського регіону є його прикордонне положення та розвиток партнерських відносин із сусідніми державами Східної Європи. З огляду на те, що транспортні послуги складають 84% у структурі експорту України, така ситуація цілком очевидна.

Одеса посідає друге місце за обсягами зовнішньоторговельного обороту. Послуги, що надаються у місті, значно впливають на розвиток відповідної сфери торгівлі на навколишніх територіях. [2]

Якщо розглядати торгівлю Одеського регіону з Європейським Союзом, у 2014 році обсяг експорту товарів до країн ЄС становив 457,1 млн.дол., або 25,7% від загального обсягу експорту, та збільшився порівняно з 2013р. на 36,6% (у 2013р. — 334,6 млн.дол., або 20,5%). Найвагомими експортні поставки товарів серед країн ЄС здійснювались до Іспанії, Нідерландів, Італії, Франції, Польщі, Бельгії.

Імпорт товарів із країн Європейського Союзу становив 685,9 млн.дол., або 29,7% від загального обсягу, та зменшився відносно 2013р. на 12,9% (у 2013р. обсяг імпорту становив відповідно 787,3 млн.дол. та 18,1%).

Серед країн ЄС найвагомими імпорتنими надходженнями товарів здійснювалися з Румунії, Німеччини, Італії, Польщі, Іспанії, Болгарії, Франції [3] (див. табл. 1.1):

Впродовж 2010–2014 років Одеська область здійснювала активну зовнішньоекономічну діяльність у сфері залучення іноземних інвестицій. За обсягом прямих іноземних інвестицій впродовж 2010–2014 років область стабільно утримувала 7-е місце серед регіонів України, збільшивши їх з 1124,9 млн дол. США у 2010 році до 1432,5 млн дол. США у 2014 році (див. табл. 1.2):

За географією надходжень структура іноземних інвестицій в регіон впродовж п'яти років суттєво не змінилася. Лідерами серед країн-інвесторів, на які припадає 75% інвестицій в економіку регіону, залишаються Кіпр, Нідерланди, Велика Британія, Сінгапур, США. На підприємствах промисловості зосереджено 527,2 млн дол. США (39,4% загального обсягу прямих інвестицій в область), у т.ч. переробної — 334,6 млн дол. США. На підприємствах транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності зосереджено 299,2 млн дол. США (22,3% загального обсягу прямих інвестицій в область). В організаціях, що здійснюють операції з нерухомим майном, прями інвестиції становлять 159,7 млн дол. США (11,9%), у фінансову та страхову діяльність акумульовано 137,3 млн дол. США (10,3%), на будівельних підприємствах — 60,0 млн дол. США (4,5%), в оптову та роздрібну торгівлю, — 49,5 млн дол. США (3,7%). [4]

Таблиця 1.1

Географічна структура зовнішньої торгівлі товарами області за 2014 рік

	Експорт		Імпорт		Сальдо
	тис.дол. США	у % до 2013 р.	тис.дол. США	у % до 2013 р.	
Австрія	2138,8	301,9	5479,0	37,0	-3340,2
Бельгія	32127,9	256,2	10867,6	77,9	21260,3
Болгарія	6528,7	125,5	44479,7	121,9	-37951,0
Велика Британія	16959,5	109,4	14816,9	49,9	2142,6
Греція	3088,0	154,9	15433,3	70,7	-12345,3
Данія	47,2	2,0	5168,0	56,5	-5120,8
Естонія	1946,6	103,2	3394,0	67,4	-1447,4
Іспанія	96254,7	233,1	44713,2	62,6	51541,5
Італія	48572,5	171,7	59440,7	90,3	-10868,2
Кіпр	11958,1	269,4	7287,5	38,3	4670,6
Латвія	1354,4	100,9	404,1	42,7	950,3
Литва	9601,6	175,8	16533,4	57,6	-6931,8
Нідерланди	72865,6	161,0	15173,0	69,6	57692,6
Німеччина	23353,6	63,1	131452,8	141,7	-108099,2
Польща	44512,8	77,1	48869,1	82,2	-4356,3
Португалія	13378,7	343,8	4669,4	78,1	8709,3
Румунія	9256,3	321,6	180982,1	95,0	-171725,8
Словаччина	1904,9	461,1	1860,9	90,5	44,0
Угорщина	4031,5	124,7	5333,8	67,2	-1302,3
Фінляндія	4779,0	16842,4	11952,9	102,1	-7173,9
Франція	45522,1	83,5	27174,8	98,0	18347,3
Чехія	3988,8	63,0	7791,8	72,9	-3803,0
Швеція	2400,3	231,0	14648,6	263,6	-12248,3

Таблиця 1.2

Динаміка надходжень прямих іноземних інвестицій наростаючим підсумком

Роки	Прямі іноземні інвестиції в регіон, млн.дол. США
2010	1124,9
2011	1120,5
2012	1629,1
2013	1671,7
2014	1432,5

Одним із важливих напрямків євроінтеграційного виміру є участь в діяльності міжнародних європейських об'єднань та організацій. Сьогодні Одеська область є єдиним регіоном України, який приймає активну участь у роботі одразу 6 міжнародних європейських організацій:

- Асамблея європейських регіонів – з 1992 року;
- Робоча співдружність придунайських країн – з 1994 року;
- Єврорегіон «Нижній Дунай»- з 1998 року;
- Асоціація європейських прикордонних регіонів – з 2001 року;

- Асамблея європейських виноробних регіонів – з 2004 року;
- Конференція приморських регіонів Європи – з 2004 року. [5]

В 2013 році розпочалася підготовка програм прикордонного співробітництва в рамках Європейського інструменту сусідства на 2014–2020 роки. Одеська область буде приймати участь в таких програмах, як ППС ЄС «Україна – Румунія» (Одеська, Чернівецька, Івано-Франківська та Закарпатська області – в якості основних регіонів; Вінницька, Тернопільська та Хмельницька області – у якості додаткових регіонів), бюджет – 60 млн євро; і ППС ЄС «Басейн Чорного моря» (Одеська, Херсонська, Миколаївська, Запорізька та Донецька області), бюджет – 39,039 млн євро. [6]

Висновки і перспективи подальших розробок.

Зважаючи на високе місце області у рейтингу інвестиційної привабливості, доцільним також може бути активізація зусиль щодо залучення інвесторів до економіки регіону в цілому, а не лише до окремих галузей. Торгівельний потенціал Одеської області також варто використовувати в повну силу, задіявши всі

конкурентоспроможні сфери виробництва. Нарешті, варто втілити в життя всі програми співробітництва, щодо яких вже існують попередні домовленості з ЄС.

Це дозволить обрати вектор розвитку та налагодити зовнішньоекономічні зв'язки з країнами-партнерами.

Література

1. Тюріна Н. М., Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: Навчальний посібник. — К.: Центр учбової літератури, 2013. — 408 с.
2. Гладкий О. В., Зовнішньоекономічні зв'язки регіонів України, матеріал з Міжнародної науково-практичної конференції, електронна версія — <https://integrationconference2011.wordpress.com/2013/10/09/зовнішньоекономічні-зв'язки-регіон/>.
3. Паспорт Одеської області, електронна версія — dair.odessa.gov.ua.
4. Рейтинг інвестиційної привабливості регіонів України, електронна версія — <http://www.ier.com.ua/files/Projects/2012/Рейтинг%20інвестиційної%20привабливості%20регіонів%202014.pdf>
5. Яценко А., Якименко С., Капуста З., Андропова А., Моніторинг відносин Україна — ЄС: регіональний вимір. Щоквартальник № 3, жовтень 2007 р.
6. <http://www.me.gov.ua/>